

Дослід 6.4. Складання психологічного портрету

Під психологічним портретом розуміється цілісний систематизований документ, що містить вибірковий, але достатній комплекс відомостей про психологію обличчя.

Скласти психологічний портрет – значить визначити психологічну своєрідність конкретного обличчя, звернувши увагу на ті характеристики, що можуть бути безпосередньо використані для рішення даного завдання.

Структура психологічного портрету:

1. Зовнішні ознаки психологічних властивостей людини (особливості носіння одягу, взуття, манера говорити, жестикуляція, міміка, особливі прикмети і т.д.).
2. Психологічні особливості способу життя людини (характеристика занять, відношення до них, способів задоволення потреб).
3. Особливості проведення дозвілля.
4. Коло спілкування (з ким і як часто спілкується).
5. Статус у рольовому поведженні людини в системі спілкування.
6. Характер прийнятих рішень.
7. Конкретні вчинки.

Для складання психологічного портрету треба виділити наступні індивідуально-психологічні якості (особливості) особистості:

а) міміка, жести, темпоінтонаційні особливості мови (свідчать про темперамент людини);

б) зміст висловлень (говорить про мотиви, ціннісні орієнтири);

в) лексика і характер висловлень (свідчать про професійну приналежність);

г) говір (говорить про національність, місця постійного чи тривалого проживання);

д) жестикуляція, манера носіння одягу (допомагають судити про вік, досвід і статус).

Об'єктивність психологічного портрету може бути забезпечена тільки в тому випадку, коли виявляється й оцінюється весь комплекс зовнішніх ознак станів і властивостей людини.

Тому той, хто вивчає аудіовізуальну психодіагностику, повинен активно “зондувати” об'єкт із метою виклику схованих психологічних реакцій.

Вирішальне значення при цьому має вміння швидко оцінювати людину за наступними критеріями:

- 1) рівень самооцінки;
- 2) склад розуму;
- 3) потенціал впливу на інших людей (сильний чи слабкий);
- 4) вольові якості;
- 5) емоційний стан;
- 6) можливий надлом;
- 7) психічний стан;
- 8) наявність комплексу неповноцінності;
- 9) схильність до депресії.

Варто підкреслити, що при психологічній ідентифікації людини ми часто зустрічаємося з маскувальним поведінням, навмисно демонструючими почуттями і переживаннями.

Виявляючи різну експресію, імітуючи стан пригніченості, стриманості, оптимізму, безтурботності, людина нерідко прагне замаскувати свій дійсний психічний стан у даний момент і своє відношення до сформованої ситуації і її окремих елементів.

Тому студент повинен опанувати умінням міркувати за інше обличчя, сполучаючи це з аналізом власних міркувань. Він як би “занурюється” у свого партнера, встає на його позицію, приміряє на себе його “маску”, вивчає “Я-концепцію” іншої людини, щоб зрозуміти, як даний суб’єкт бачить себе, уявляє свої достоїнства і недоліки, своє відношення до ситуації.

При бесіді важливо поставити перед собою ряд запитань (“Про що говорить стриманість, спокій чи нестриманість, чи тривожність цієї людини?”; “Яку роль вона намагається грати?”; “Чому саме ця роль?”). Психологічна ідентифікація стану людини, що спостерігається, її схвилюваності, страху, тривоги, злості, спокою здійснюється спостереженням за виразом обличчя, очей, жестів і позою, темпоінтонаційними особливостями голосу, паузами мови.